

Розв'язання проблеми забезпечення продовольчої безпеки держави знаходиться в площині створення відповідних умов для розвитку всього аграрного сектору економіки України. Зерновиробництву в цьому питанні відводиться провідна роль, оскільки саме воно визначає загальну тенденцію розвитку всієї аграрної сфери України.

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЗЕРНА В УКРАЇНІ

Дмитрієва К.М., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Зернове виробництво займає провідне місце в структурі аграрного сектору економіки України. Від рівня ефективності його розвитку залежить добробут населення, гарантування національної продовольчої безпеки, експортні можливості країни. Україна є одним з найбільших експортерів зерна в Європі. Для утримання позицій на міжнародній арені з продажу зерна, вітчизняним товаровиробникам необхідно постійно вкладати кошти у підвищення ефективності галузі, запроваджувати інноваційні технології з виробництва конкурентоспроможної продукції.

Ринок зерна являє собою систему товарно-грошових відносин, що виникають між його суб'єктами в процесі виробництва, зберігання, торгівлі та використання зерна, на засадах вільної конкуренції, вільного вибору напрямів реалізації зерна та визначенні цін, а також державного контролю за його якістю та зберіганням. Суб'єктами ринку зерна є виробники зерна, підприємства зі зберігання зерна, установи державного регулювання ринку зерна, суб'єкти заставних закупок, акредитовані біржі та інші.

Державою для управління процесами розвитку зернової галузі здійснюється багато заходів. Зокрема розроблено нормативно-правову базу у вигляді Законів України «Про зерно та ринок зерна в Україні», «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року», «Про державну підтримку сільського господарства України»,

* Науковий керівник – Власенко Т.В., старший викладач

Указів Президента України «Про невідкладні заходи щодо стимулювання виробництва та розвитку ринку зерна», комплексну галузеву програму «Розвиток зерновиробництва в Україні до 2015 року» та «Державну цільову програму розвитку українського села на період до 2015 року».

Пріоритетними кроками у вирішенні зернової проблеми є досягнення рівноваги попиту та пропозиції, удосконалення державного регулювання та механізмів підтримки виробництва, забезпечення виваженої цінової політики, нарощення експортного потенціалу, формування належної інфраструктури зернового ринку, тощо [1,2].

В основу тактики і стратегії митного регулювання аграрного ринку мають бути покладені інтереси країни, продовольчого забезпечення населення, формування дохідної частини державного бюджету.

Зерно в основному експортується в країни Азії – 53%, Африки – 22% і Європи – 20 %. У країни США вивозиться всього 4,1 % зерна. Причому щороку ці обсяги за материками різні й відзначаються великою варіацією.

Згідно розробленої Міністерством аграрної політики і продовольства України та Національної академії аграрних наук України, галузевої програми "Зерно України – 2015" посівні площі зернових культур в Україні мають становити близько 16 млн. га, у тому числі озимої пшениці – не менше 6,8 млн. га, озимого ячменю – 1,2 млн. га, озимого жита – 0,3 млн. га, кукурудзи – 4,0 млн. га, ярого ячменю – 4,6 млн. га. Виробництво зерна на цих площах за середньої урожайності 43-45 ц/га становитиме у 2015 році близько 71 млн.т.

Також одним з основних напрямів, завдяки якому реально покращився стан господарської діяльності зернозаготівельних господарств, є впровадження заходів, що сприяють підвищенню якості зерна. Це можливо за умови дотримання новітніх технологій вирощування зернових культур на підприємствах та вдосконалення чинної нормативно-технічної документації [2].

У комплексі економічних заходів щодо стимулювання зовнішньої торгівлі зерном найбільш ефективним засобом є фінансове сприяння держави вітчизняним експортерам, в тому числі із залученням коштів державного бюджету, яке передбачає використання

механізмів кредитування експорту, страхування експортних кредитів, надання державних гарантій. При цьому заходи щодо стимулювання експорту за рахунок коштів держбюджету повинні відповідати нормам і вимогам СОТ, що визначають прийнятій в світовій практиці порядок надання державної підтримки експорту.

Таким чином аграрна політика зі створення умов для ефективного функціонування зернового ринку концентруватиметься на наступних основних напрямках: створення більш ефективної системи податкового та митно-тарифного регулювання, системи моніторингу та прогнозування ринку, пошук перспективних ринків збуту та просування зерна на зовнішні ринки, стимулювання ринкового попиту та пропозиції на зерно, формування і функціонування інфраструктури ринку, системних та програмних підходів до розвитку ринку, захист інтересів вітчизняних товаровиробників при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, науково-технічне та інформаційне забезпечення розвитку ринку, захист економічної конкуренції та забезпечення прозорості ринку, формування необхідної законодавчої та нормативно-правової бази.

Література.

1. Мазнев Г.Є. Проблеми фінансового забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору / Г.Є. Мазнев // Економіка АПК. – 2014. - №9. – С. 5-13.
2. Власенко Т.В. Оптимізація розвитку сільськогосподарського виробництва Харківської області / Т.В. Власенко // Вісник Хмельницького національного університету. - 2007. - №2. - С. 180-187.
3. Власенко Т.В. Оптимізація виробничої структури організацій аграрного профілю/ Т.В. Власенко // Актуальні питання організації та управління діяльністю підприємств у сучасних умовах господарювання: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. - Харків: Академія внутрішніх військ МВС України, 2013. - С. 46-47.
4. Грідін О.В. Світовий ринок зерна: стан, проблеми та перспективи розвитку / О.В. Грідін // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент». – 2008. - Випуск 8/1, (31), – С. 75-78.
5. Грідін О.В. Державна підтримка зерновиробництва / О.В. Грідін // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ. – 2010. – Вип. 98. – С. 197-204.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Дмитрієва К.М., Грищенко В.А., студентки,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Зернове господарство відіграє важливу роль в аграрному секторі України, забезпечуючи стабільне постачання населення хлібом і хлібобулочними виробами, а також сировиною для промислової переробки. Виробництво, переробка і експорт зерна в Україні дають суттєві грошові надходження до бюджету і є важливими секторами працевлаштування населення країни. Крім того, зернова галузь країни має значний потенціал розвитку, пов'язаний, перш за все, з наявністю багатих земельних ресурсів і достатньої кількості кваліфікованої робочої сили. Тому дослідження проблеми економічної ефективності виробництва зерна у сільськогосподарських підприємствах та пошук шляхів її підвищення набуває особливої актуальності.

Проблеми економічної ефективності виробництва зерна сільськогосподарськими підприємствами вивчалися багатьма економістами, серед яких – В.Г. Андрійчук [1], Ю.П.Воскобійник, О.Г. Шпикуляк [2], П.І. Гайдуцький, В.А. Кадієвський, М.Ю. Коденська, С.В. Кучер, М.Г. Лобас, Ю.О. Лупенко, П.Т. Саблук [6], М.Й. Малік [3], Т.Ю. Приймачук, Д.Ю. Словей, В.П. Ситник, О.М. Шпичак та інші. Автори аналізують сучасний стан зернового комплексу України, висвітлюючи чинники, які визначають тенденції на ринку зерна, здійснюють аналіз і прогноз можливостей України як експортера зернових. Разом із тим ряд проблем залишаються малодослідженими та вимагають подальшого наукового обґрунтування і практичного вирішення.

Зернові культури щорічно займають більше половини загальної посівної площі в Україні та забезпечують значну частину доходів сільськогосподарських підприємств.

Згідно з даними статистичної звітності, за останні 23 роки простежується тенденція до збільшення питомої ваги зернових культур у структурі посівних площ. В 1990 році їх частка становила 45%, а у 2012 році – вже 55,6%. Також слід зазначити, що перевищити

* Науковий керівник – Смігунова О.В., старший викладач